

FØROYAR Í DAG

Ritstjórar: W. HEINESEN og HEDIN BRÚ

Nøkur orð um Føroya fólks søgu.

Tá Føroya nýggjara søga einaferð verður skrivað, verður Jóannes bóndi Patursson ivaleyst at fáa eina sýniliga støðu lið um lið við frænda sín *Nólsoyar Páll*, skaldið og kollveltarin frá monopóhandils tíðini. Um báðir hesar menninar kann tað av sonnum sigast, at teir á ein sera áhugaverdan hátt hava umboðað føroyska sjálvstøðutrøngd. Í sjálváliti og framfúsni líkna teir hvør øðrum; men annars eru teir sera ólíkir.

Nólsoyar Páll livdi í tí tíðini, vit rópa upplýsingartíðin; men hann livdi eisini sum mannkomin maður undir tí fronsku kollveltingini. Hann hevur við sínum livandi sinni og sínum skarpa viti verið merktur av sínum tíðaranda, og sum føroyingur av tí gamla slagnum var hann haraftrat tann avgjördi ratióalisturin. Hansara tættir og kvæðir eru yrkt í upplýsingartíðarinnar anda, eins og — sjálvandi í nógv størri stíl — *Voltaire's* yrkingar. Tann frælsisrørsla, Páll royndi at reisa millum sínar landsmenn, hevur mangt til felags við tí sjálvstýrisrørslu, ið kom upp eina öld seinni: men hon var ikki á sama hátt national; tað var ein rørsla fyri framstig og handligum endamálum, og hon reisti seg ímóti monopóhandlinum og hansara monnum. Nólsoyar Pálls stríð var nógv meira á socialum enn á tjóðskaparligum grundarlagi.

Jóannes Paturssonar søga er heilt øðrvisi. Hann kom til manns í einari tíð, tá ið føroysk tjóðskaparkensla tók at liva. Tað var ein romantisk tíð, ein tíð, tá hvør tann, ið skriva kundi, yrkti fosturlandsangir; og tann ungi Kirkjubø bóndin gav seg í hóslag við hesar skrivandi og syngjandi nationalu menn og gjerdist ein av teirra bestu yrkjarum. Men hetta var honum als ikki nóg mikið. Hann varð ikki bert national-romantikari; hann gjerdist romantiskur kollvelтари.

Fáir menn her á landi hava staðið so ymiskt í metun í sinari samtid sum Jóannes Patursson. Summi royna at gera hann til eitt sjálgott tverball; onnur meta hann at vera ein tann stersta mann, ið Føroyar hava borið. Uttanlands hevur hann eitt nú verið mettur

sum enduréisari av oldtíðar norrenum høvdingaanda og eitt nú sum ein »landasvikjari«. Atvoldin til at hann er so ymiskt umtøktur er ivaleyst tann, at hann yvirhever er ógvuliga torførur at meta. Tað liggur heldur ikki á okkum sum samtíðarmenn til litar at meta hansara lívsverk; her skal eisini bert roynast at siga nøkur orð um hansara støðu til Føroya søgu.

Tað vakrasta og virðismesta í Jóannes Paturssons virki, hongur ivaleyst saman við hansara hug til at gera Føroyar *størri*. Hetta skal ikki fatast soleiðis, at vit benda á nýtt landnám; harimóti kunnu vit gera okkara land rúmari við at greiða Føroya søgu fyri okkara landsmonnum, við at visa okkara føðiland sum eina eind innanfyri tað norðurlenska samanhagið og at royna at leita fram til eitt grundarlag, har vit kunnu byggja eina nýggja tjóðskaparliga mentan — eitt nútíðar føroyskt samfelag, har vit sjálvi skulu hava ræðið. Fáur maður her heima hevur verið so eldhugaður fyri hesum verki sum Jóannes Patursson. Á mangan hátt hevur hann verið frammanfyri sína tíð. Hansara vekingararbeiði hevur altíð verið merkt av óræddari styrki, og hansara sjálvkensla sum føroyingur og norðbúgi hevur virkað frigerandi á teir nógvu føroyingar, ið hava kennt tað manninkandi altíð at vera undir fremmandum fyrisati.

Annars kunnu vit siga, at J. P.'s vekuárbeiði meiri hevur miðað ímóti vakurleika enn móti verunleika. J. P. er ein av teimum fau her heima, ið við heitum huga hava leitað aftur í søguna. Men hevur hann gjørt sum skald og ikki sum søgumaður. Tað er ljómandi kongs- og høvdingasøga, ið hevur fallið honum best, og ikki *fólksins* meiri geraðisliga, men harfyri ikki minni áhugaverda søga, tann søga, ið rætt sæð er okkara søga. Ti er tað eyðsæð, at nútíðin her heima hevur verið meiri vesæl og grá fyri hansara eygum; og hetta man vera ein atvoldin til, at øll Jóannes Paturssonar nationala agitatióin mangan er komin í eina undarliga avpartaða støðu til verunleikan og hevur gjørt, at hann og hansara líkar so

ofta eru komnir at standa í serstøðu í tí føroyska fólkinum, ið frá náttúruni er meiri rationalistiskt lyndað.

Skulu vit kenna okkum sum tjóð, er tað ivaleyst hættisligt á romantiskan hátt at uppskrýða lívið í Føroyum í oldtíðini og tíðliga í miðeldini, rætt í tí tíðini, tá føroyingar enn meiri at kalla norðmenn. Vit vita ógvuliga lítið um lívið her tað tíðina. Vit kunnu ikki beinan vegin rópa tað kulturliv, ið fyrst uttanum bispastólin í Kirkjubø, føroyskt kulturliv. Tjóðskaparliga sæð var tað norskt. Socialt sæð var tað ið hvussu er stórmanna-mentan, har tað vit rópa-fólkið, ivaleyst hevði lítið og einki at siga. Skulu vit trúgva søgnini, var tað ikki synd at siga at fólki tók undir við Ellindi biskupi at byggja dómkirkjuna í Kirkjubø. Tvørturímóti, tað stóðst uppreisn av hesum. Hugsu vit um *Sverra kong*, so er tað rætt sæð lítið rímuligt at rópa hann føroying; ið hvussu so er var hann ikki sonur av tí føroyska fólkinum; hann var norskur kongssonur, uppvaksin við bispastólin í Kirkjubø, og vit kunnu neyvan rópa hann meira føroying enn t. d. Niels Finsen, ið var borin í Tórshavn sum sonur ein islenskan amtmann.

Eitt heilt annað er tað, um vit beinan vegin siggja føroyingar at vera norðmenn. Tá hava vit heila Noregs ljómandi oldtíðarsøgu at visa aftur til. Men hvat so við tí føroysku tjóðini? Um vit yvirhever skulu tala um eina føroyska tjóð, mugu vit siggja hana sum eina eind, ið hevur skilt seg út frá tí norsku.

Ivaleyst mugu hesir spurningar mangan hava fallið Jóannes Patursson fyri bróstið.

Eftir okkara litillatnu hugsan er tað tó sera umráðandi at vit i okkara søgulig eftirkannan finna fram til eina fasta støðu í hesum. Vit finna tað rímuligt at siga sum so, at tað føroyska fólkið er ein tjóðskaparlig og málslig *númyndan*, ið hevur fyriborist íggjøgnum 14. öld og hevur fingið fastari skapilsi aftaná at vit saman við Noregi komu í kongsfelagsskap við Danmark.

»Før. í dag« er einki søgufrøðiligt skriv, og vit skulu ikki her royna at gera okkum klókar. Ti

kann tað vera sera forvitnisligt at hoyra annans hugsan um hesu týðningarmiklu sak. Tað er lítið at ivast í, at tá tað føroyska fólkið enn tann dag í dag stendur so spjatt tjóðskaparliga, hongur tað saman við at vit ikki sjálv rættuliga vita, hvussu okkara søga er at skilja tjóðskaparliga. Og Jóannes Paturssonar virki sum søguligur agitator hevur ikki gjørt støðuna klárari.

VILLA

Í greinini »Politiskt frælsi« seinasta leygardag søgdu vit m. a., at íslendingar »hava haft hámentadar og áltíðandi leiðbeinarar sum Jón Guðmundsson«. Sjálvandi skuldi staðið Jón Sigurðsson. Ritstj.

Tit fáa

bestu málingina hjá okkum.

M. P. Jacobsens málarabúð.

Máltr. 323.

Føroya Sjóvátrygging

Skip - motorbátar
útróðrarbátar - vørur
verða tryggjað

Tlf. 372

Heilullintir harrafrakkar

av besta slag, regnfrakkar og impregneraðir damufrakkar, eru heimkomnir. Biligir prísir. Orðrar frá bygdunum ekspederast umgangandi.

M. P. Jacobsens klædnabúð.

Telefon 323.

A. T.

hevur stórt lagur av linuklukum - øllum støddum fiskisnørur og teymasnørur, tendproppar, bátaseym og rógvur. Orðrar frá bygdum sendast.

Arbejdernes Trawlerdrift.
Tvøroyri.

Telef. 3—5—29.